

הגברים בוכים בלילה – לא עוד ! ניומניזם, בדרך לגבריות חדשה

אייל סנדלר

א, לא מדובר בחיבה לדמויות מסיינפלד וגם לא מדובר בכח רוחנית חדשה. ניומניזם היא – גבריות חדשה. מה חדש בה? מה רע בישנה? למה צריך את זה בכלל? החלטתי לפנות למקור: חן נרדי- ד"ר לעבודה סוציאלית, סגן אלוף בדימוס, אב ל-3 וחלוץ חברתי שאומר שנמאס לו להסתיר רגשות, לשים מסיכות של דוברמן כוחני שלעולם לא יזיל דמעה או יבקש עזרה כשקשה לו.

חן נרדי וזוגתו ד"ר רבקה נרדי, פועלים יחדיו במכון "דיאלוג". מדובר בפעילות המבקשת לקדם תקשורת בין המינים. הגעתי למקום וקיבל את פניי אדם נאה, גבוה וכסוף שיער שהזמין אותי באדיבות לבית חמים וקטן מרובה בצמחים וספרים. על מדפי הספריה, כמה ראוי, ספרים 'שלה' לצד ספרים 'שלו'. משהתיישבנו בחדר העבודה המרווח בו נעשית גם פעילות המכון לא ידעתי למה לצפות; קצין צה"ל לשעבר, מלא סמכותיות ובטחון גברי, או דוקטור בורגני ועדין עם דעות מהפכניות על גבריות? לא זה ולא זה. יושב מולי גבר, בטוח בעצמו, אך משלב רגליו. גברי אך נינוח. פשוט גבר, טבולה ראסה בלי סטיגמות זכריות. הסקרנות כבר משכה אותי באף ושאלתי אותו מה זה בכלל ניומניזם?

המילה עצמה היא המצאה של המו"ל של הספרים של רבקה, ישעיהו קשתן. כשסיפרתי על הספר שאני הולך לכתוב הוא אמר שצריך מילה שתשקף את זה והוא הציע את השילוב של שלושת המילים:

ניו – חדש, מן – מאנהוד (גבריות), איזם – הזנב של הומניזם. זה מצא חן בעיני והחלטתי לאמץ את ההמצאה.

איך הגעת לניומניזם ?

הייתי 22 שנים בצבא. בשיא הקריירה שלי כשהייתי מפקד בסיס טירונים, סגן אלוף, חוותי משבר מאוד קשה. כבר הייתי מאוד מגובש מבחינת הערכים שלי וידעתי שאני לא רוצה ולא מוכן לתת לסגל להתעלל בטירונים. זו לא הייתה התעללות מקרית או של יחידים, זו הייתה אידיאולוגיה של 'איך עושים מהילדים האלה חיילים' ולי לא נראה לי שצריך "לאפס" טירונים (מלשון הפיכה לאפס) כדי לבנות אותם כחיילים ולכן נאבקתי בתרבות של ההתעללות והטרטור.

אז הצלחת לשנות את זה ?

בלשון פשוטה ? התרבות הצבאית לא יכלה לסבול אותי. אחרי פחות משנתיים הודחתי, אומנם לא פורמאלית, אבל זו הייתה הדחה לכל דבר. חזרתי הבייתה מרוסק, מפני שזה היה תפקיד שהשקעתי בו את הנשמה ואת הגוף ואת הכל. ראיתי שאת המתנה שרציתי לתת אף אחד לא קיבל. החזרה הבייתה הפגישה אותי גם עם המשבר שנוצר בבית - לגדל ילדים ולהיות בן זוג כשאתה בא הבייתה רק פעם או פעמיים בשבוע בלילה. רבקה נשאה בעול לבדה וכמעט קרסה. היא כעסה ולא יכלה לעמוד בציפיות שלי לחום ואהבה כשחזרתי הביתה. נהפוך הוא, קיבלתי דלי מים קרים על הראש. פה נשברתי. רציתי לצעוק 'מה ? איך זה קרה ?'. איך קורה שבשתי

!! לא נראה לי שצריך
"לאפס" טירונים כדי לבנות
!! אותם כחיילים.

הזירות החשובות בחיי, עבודה ומשפחה, אני עומד בפני שוקת שבורה ? העולם הנשי אומר לי: "אתה לא יודע איך להיות בן זוג, חבר ושותף" והעולם הגברי אומר לי 'אתה לא מספיק גבר בשבילנו', 'אתה חנון', 'איזה מפקד זה ?' וזה אחרי 22 שנות שירות.

וזה בגלל הניומניזם,

הדעות השונות ?

בהחלט. הבאתי משהו שסגל המפקדים לא יכול היה לקבל ממני. הם אמרו לי "המפקד, אתה לא מבין ת'חיילים האלה בכלל, הם

מבינים שפה של כוח. אצלם בבית, כדי לדבר עם הילד אבא נותן לו סטירה והאוזניים נפתחות לו. תן לנו לדבר איתם בשפה שהם מבינים" אמרו לי. כמובן לא עלה על דעתי לוותר והתוצאה הייתה צפויה מראש, אבל עדיין לא צפיתי אותה אז.

המשבר גרם לי לקשר את כל מה שקורה לי עם המאפיינים המגדריים של היותי גבר, בדיוק כמו שהפמיניסטיות אומרות

"האישי הוא הפוליטי". זה

היה שוק עבורי מפני שבדרך כלל אני רואה בעצמי אדם שמחליט בעצמו, אינטליגנטי, ופתאום ראיתי שבחלק גדול מהדברים אני לא מחליט בכלל. החל באיפה ובמה אני משקיע, מה אני מחשיב וכלה באיך אני מדבר ואיך אני מבטא את הרגשות שלי. כל הדברים שנראים טבעיים 'כאילו'.

התנהגויות מובנות מאליהן ?

כן, שגדלתי לתוכן.

וכך זה התחיל ?

קודם כל התחתנתי עם אישה

שהתפתחה ופיתחה את הפמיניזם שלה במהלך השנים. ככל שהכרתי יותר את הסיפור הפמיניסטי, אמרתי לעצמי, 'בואנ'ה' זה מאיר עיניים' - מה שקרה לנשים עם המודעות שלהן למה שהחברה מעוללת לנשים, זה מה שקרה לי. התחלתי לשים לב לאופן שבו מעבירים לנו מסרים סמויים על מה זה "להיות גבר"; איך מענישים אותנו כשאנחנו חורגים מגבולות המגדר, איזה צ'ופרים נותנים לנו כדי שנשאר בגבולות.

אבל מי בכלל מכריח אותנו ? מאיפה הגבולות האלה ?

זה מתחיל במשפט "תהיה גבר!". זה משפט ששומעים אותו בכל השפות. לא פעם ולא פעמיים אלא מאות ואלפי פעמים במהלך חייו חיינו כגברים. " תהיה גבר ולא נקבה" אומר את הכל. זה לא משפט שילד שומע פעם אחת בחייו. הוא נחרט בנו כי כל הזמן אומרים לנו את זה. זה כמו נזיפה כי אומרים לך 'תהיה גבר' - מה זה אומר עליך עכשיו ? שאתה לא גבר. זה תמיד "תהיה גבר" ו"דפוק אותם", "זיין

!! מה כשאומרים לך:
"תהיה גבר" זה אומר
שבעצם אתה לא גבר. זה
אף פעם לא: "תהיה גבר
ותבכה, בטא את
רגשותייך, או תבקש
עזרה" אלא תמיד "תהיה
גבר" ו"דפוק אותם",
"זיין אותם", "תראה
להם", "אל תוותר"
ו"תכנס באמאמאמא
שלהם".

אותם", "תראה להם", "אל תוותר" ו"תכנס באמאמאמא שלהם". זה לא תהיה גבר, בטא את רגשותייך, עזור בבית. זה לא תהיה גבר תבקש עזרה. זה לא "תהיה גבר קח חצי משרה, טפל בילדים שלך ושחרר את אשתך לקריירה שלה אם היא רוצה". זה תהיה גבר במובנים המאוד מאוד מצומצמים. זה המנעד הצר של הגבריות הסטראוטיפית.

ומה לא בסדר בזה ?

עמוס עוז כתב את זה נורא יפה בסיפור על אהבה וחושך. הוא מסביר שם את יחסו לנשים בקצרה; זה לא ציטוט מדויק אבל זה מה שאני זוכר כעת: 'ככלות הכול, כשאנחנו יוצאים מרחם אמנו, נשים מחכות לנו שם עם חיבוק. גברים מחכים לנו עם סכין קצבים'. זה נורא קולע מפני שכשאני חושב: ממי חטפתי מכות, ממי פחדתי לחטוף מכות, ולמי החטפתי, התשובה היא אחת: האלימות הפיזית היא תוצר השבט שלי- הגברים. האלימות הוטבעה בנו כגברים מגיל צעיר. למדנו להוציא את הכאב באלמות. שנים לא הייתי מסוגל לבכות. זה היה חסר לי. במקום לבכות הוצאתי את הכאב שלי ופעלתי כמו דוברמן. הצורך לשים מסיכה של דוברמן על הפנים הוא דבר הרסני, גם לגבר, גם לילדים שלו וגם לזוגתו. לכל מי שנמצא בחייו.

מה המחיר שאתה משלם על היותך ניומניסט ?

אני לא רואה את עצמי כניומניסט. אני אוהב את הניומניזם, אבל איני משלה את עצמי שהגעתי למימושו השלם. ולעניין התשלום, אני לא מרגיש שאני משלם, מפני שאני חווה את הניומניזם בעיקר כשמחה וכיף, למרות שלקחת אחריות על שינוי היא לא תמיד פיקניק.

מה כל כך כיף ?

כיף של חופש. חופש להיות מה שאתה רוצה להיות ולא מה שמישוהו רוצה שתהיה רק מתוקף היותך גבר. לדוגמא, קבוצות הגברים שאני מנחה. זה דבר שלא היה לי אומץ לעשות

אותו בשנים עברו, פחדתי שגברים לא ייענו להזמנתי להשתתף בקבוצת

הצורך לשים
מסכה של דוברמן
היא דבר הרסני, גם
לגבר גם לילדים שלו
וגם לזוגתו

גברים. כיום אני יודע שיש הרבה מאוד גברים שרוצים שידברו איתם בשפה אחרת. הביטחון הזה גורם סיפוק אדיר והתמיכה, התמיכה שאתה מקבל, הן מגברים והן מנשים, משמחת אותי מאוד.

זה סוג של הפרת טאבו.

בוודאי. כשגברים נפתחים רגשית זה כלפי זה ומפסיקים להילחם ולהילחם זה בזה, כשהם מרשים לעצמם לחרוג מהתבנית, זה סוג של הפרת טאבו. אני מאוד אוהב את זה. זה עושה לי את זה. הרגשה של חופש, שאתה מורד במשהו רע ודכאני. עדיין יש הרבה דברים שאני מפחד לעשות, עושה חשבון מתי להגיד י. איך להגיד אם להגיד, זה לא שאני כזה גיבור.

יש גבול אדום ?

יש גבולות שאני לא עברתי ואולי לא אעבור אותם לעולם. זה מצחיק, אבל עם חולצה ורודה אני לא הולך להרצאות. לא יכול. פעם דיברתי עם אחת הפמיניסטיות המובילות, שאני מעריך בעיקר על אומץ ליבה. היא אמרה לי "חן אני אגיד לך את האמת, אני עדיין לא מסוגלת לראות את עצמי עם שערות על הרגליים, אני מגלחת". פמיניזם ניומניזם - אני עם חולצה ורודה לא אלך להרצאה והיא תגלח ת'רגלים. אנחנו עדיין עמוק עמוק בתוך הסטריאוטיפים..

אז אי אפשר להיות באמת ניומניסט?

כמובן. לכן אני מדבר על ניומניזם ולא על ניומניסטים. החשיבות היא שיש לך כיוון, מצפן רעיוני, שאתה יודע לאיזה כיוון אתה רוצה ללכת, למה לשאוף. אתה מתפתח לקראת זה.

ובפריפריה, נושא שקרוב לליבי, יכול להיות ניומניזם ? הרי יש דעות קדומות וסטיגמות ובתי אב מסורתיים.

התשובה בגוף השאלה. הרי, יכולתי באותה רוח להניח שאם מתקשר אליי בחור מקרית גת, אפשר להניח לגביו כמה דברים, אבל בעצם נוכחותך כאן בשיחה הזו בינינו אתה סותר את ההנחות האוויליות האלה.

אבל סטיגמות לפעמים נגזרות מתמונה מציאות מסוימת.

זו הסכנה שבסטיגמות, שמתוך תמונה כללית מסוימת, אנחנו נסיק מסקנות לגבי כל הפרטים בתוך התמונה. כל כך הרבה פעמים ראיתי מזרחים שוויוניים,

ניומניסטיים, נאורים במובן האמיתי של המילה. אף אדם לא משוחרר, אבל אני חושב שבצפון תל אביב יש שוביניזם לא פחות קשה. הוא הרבה יותר מסוכן, דווקא מפני שהוא נמצא במקומות שאתה לא מצפה למצוא אותו, כי שם הוא סמוי, הוא מתוחכם, עטוף במחלצות נאורות.

אז מה עושה מכון 'דיאלוג' ?

הרעיון הוא שיפור ההיברות בין המינים, תקשורת לא אלימה, ודגש חזק על תקשורת בין בין נשים וגברים. אני מנחה קבוצות של גברים העוסקות בנושאים שונים; אהבה, אומץ, הסרת המסיכות, התמודדות עם מבוכות ופחדים, תקשורת עם בת הזוג, שוויון, חיזור, אירוטיקה, תשוקה וכדומה. יש לנו בקבוצות גברים מכל הרבדים, רווקים, נשואים, גרושים, אשכנזים, מזרחיים, צעירים ומבוגרים. יש לי בקבוצה גבר בן 30 וגבר בן 72.

אתה והם זה 'הגבר החדש' ?

אין גבר חדש, יש גבריות חדשה. להגיד "אני 'גבר חדש' זה כמו לטעון שאין בי שום דבר מהגבריות הישנה כמובן שזה שקר, לא קיים דבר כזה. אבל יש גבריות חדשה כרעיון.

שאלה של סמנטיקה. אישתך או זוגתך ?

אני אוהב להגיד בת זוג. מצלצלים אנשים ושואלים "אתה בעלה של ד"ר רבקה נרדי?". אני עונה 'ניסיתי להיות בעלה פעם, אבל זה לא הלך. אז אני עכשיו חבר, בן זוג'. הבעיה היא שאין לנו אוצר מלים שהוא תחליף לשפה הסקסיסטית.

אישה תרצה גבר בוכה ?

אני חושב, שאם הייתי פנוי והייתי יושב עם אישה שמביעה גועל ושאט נפש מגבר בוכה, לא הייתי מגיע לדייט שני איתה. בדיוק באותה מידה שאישה פמיניסטית תהיה בדייט עם גבר שכל הפגישה יסתכל לה על השדיים ולא יתעניין במה שיש לה להגיד. היא כמובן תברח מטיפוס כזה.

מה היית רוצה להגיד לגברים ולנשים שקוראים ?

לנשים, אני רוצה להגיד, אל תוותרו לנו, אבל אל תוותרו עלינו. לגברים? אני מזמין אתכם לקבוצות הגברים שבהנחייתי ללמוד ביחד זה מזה על גבריות אחרת, טובה יותר לנו ולסביבתנו.